

economicpolicyresearchinstitute
ekonomipolitikalarıaraştırmaenstitüsü

Mali İzleme Raporu

Eylül | 2005

Ağustos Bütçe Sonuçları

Yönetişim Etütleri Programı

uğur mumcu caddesi 80/3 g.o.p ankara türkiye
tel: +90 312 446 0409 fks: +90 312 446 3006
e-posta: tepav@tepav.org.tr
www.tepav.org.tr

© 2005 TEPAV|EPRI

Bu rapordaki tüm bilgiler kaynak gösterilmesi kaydıyla kullanılabilir.

Özet

İlk 8 aylık bütçe sonuçları 7 Eylül 2005 tarihinde Maliye Bakanlığı tarafından açıklanmıştır. Bütçe gerçekleştirmelerinin öngörülen tarihten önce açıklanmaya başlanması ve Hazinesin nakit dengesi ile bütçe finansmanını genellikle ayın 20'sinden sonra yayınlaması (son iki aydır bu tarih ayın sonunu bulmaktadır) nedenleriyle mali izleme raporları Eylül ayından itibaren iki aşamada açıklanmaya başlanmıştır. Bu çerçevede, Maliye Bakanlığı'nca ilan edilen veriler üzerinden kısa bir değerlendirme notu (ÖN DEĞERLENDİRME) bütçe sonuçları duyurulduktan sonra hemen açıklanacak daha sonra ise aylık verilerin daha kapsamlı ele alındığı ve kamu maliyesini ilgilendiren diğer sorunların incelendiği Aylık İzleme Raporu yayınlanacaktır.

Ağustos ayı bütçe sonuçları bundan önceki aylarda gözlenen eğilimleri güçlendirir niteliktedir. Gelirlerde tek farklılık Geçici Kurumlar Vergisi tahsilatıdır. Buna rağmen dolaylı vergilerin toplam vergiler içindeki payı geçen yılın aynı dönemine göre artmıştır.

Harcamalarda ise sosyal güvenlik kurumlarına transferler ve sağlık harcamalarındaki artış öngörülenin üzerine çıkmış durumdadır. Büyük olasılıkla hedeflenen faiz dışı fazla rakamına ulaşabilmek için ilave önlem alınması gerekecektir.

Hazinesin TMO'ya "borç vermesi" ve TMO'nun da dünya fiyatının çok üzerinde bir fiyatla buğday alması tamamen bütçe dışında bir borç operasyonu olarak gerçekleştirilmiştir. Daha sonra konu basın tarafından gündeme getirilmiştir.¹ Yasalara uygun olsa da bu tür şeffaflığı zedeleyici uygulamalar mali politikanın güvenilirliğini etkilemekte ve uzun dönemde daha maliyetli olmaktadır.

Özelleştirme uygulamaları hızlanmış gözükmektedir. Özelleştirme gelirlerinin ne şekilde değerlendirileceği bir iktisat politikası tercihi olarak önem taşımaktadır. Bu konuyla ilgili mevzuat araştırıldığında oldukça karmaşık ve yine şeffaflığa aykırı bir seri düzenleme göze çarpmaktadır. Örneğin bu düzenlemelerden biri Haziran 2005 tarihinde yasalaşan 5369 sayılı yasa ile getirilen TELEKOM gelirlerinin "bütçe geliri" yazılmasını öngören ve kısmen bu gelirleri TCDD'ye ve "köy içme suyu ve yolları"nın yapımına tahsis eden hükümdür. Özelleştirme yoluyla elde edilen gelirlerin borç ödemelerinde kullanılmasını sağlayıcı net ve şeffaf bir mevzuata ihtiyaç vardır.

¹ Bkz. "Hazine, alımlar için TMO'ya 500 milyon Euro kredi verdi", Erdal Sağlam, Hürriyet Gazetesi, 5 Eylül 2005

I. Bütçe Büyüklüklerindeki Gelişmeler

A. Özet Görünüm

Konsolide Bütçe Ağustos ayı harcamalarına 2004 yıl sonu gerçekleştirmeleri ve program hedefleri çerçevesinde bakıldığında, program hedeflerinin üstünde bir harcama genişlemesi olduğu görülmektedir. Ağustos ayı sonu itibarıyla da faiz dışı harcamalardaki artış toplam bütçe gelirlerindeki artışın üstünde gerçekleşmiştir. Özellikle program tanımlı gelir ve harcamalara bakıldığında bu durum daha açık bir şekilde görülmektedir.

Ağustos sonu itibarıyla bütçe giderleri içinde esnekliğin olmadığı harcamaların payı % 79,8, esnekliğin olduğu harcamaların payı ise % 20,2 oranında gerçekleşmiştir. Bir diğer ifadeyle kontrol edilebilir harcamaların oransal düşüklüğü bütçenin bir maliye politikası aracı olarak etkinliğinin azalmaya devam ettiğini göstermektedir.

Gelir tarafında yaşanan gelişmeler, gelecek aylarda faiz dışı harcamalarda görülecek olası artışın finanse edilebilmesi için dolaylı vergilere ağırlık veren bir vergi politikası uygulamasının devam edeceğini ortaya koymaktadır. Özellikle IMF ile sürdürülen 20nci “stand by” gözden geçirme görüşmeleri çerçevesinde gerekebilecek ilave tedbirlerin şimdiye kadar olduğu gibi dolaylı vergileri artırmak suretiyle karşılanması çok büyük bir olasılıktır.

Bu sayıda iki önemli konuyu kapsamlı bir biçimde değerlendirmeye almış bulunuyoruz. Bunlardan birincisi özelleştirme gelirlerinin kullanım ve muhasebe usullerinin incelenmesine ayrıldı. Özelleştirme gelirlerinin bu yıl beklentilerin oldukça üzerine çıkma potansiyeli karşısında bu gelirlerin kamu harcamalarını artırma yönünde kullanılıp kullanılamayacağı sorusunu incelemeye çalıştık. İkinci olarak basında sınırlı bir biçimde tartışılan ancak pek çok analist tarafından pek farkında olunmayan “borç verme eksi geri ödeme” kavramını ön plana çıkarmaya çalıştık. Toprak Mahsulleri Ofisine açılan Hazine kredisini kamu açığı kavramına dahil edilip edilmemesi konusundaki tartışmalara ışık tutması açısından bu kavramı ayrıntılı bir biçimde ele alıp, 5335 sayılı torba yasa gibi uygulamalarla mali saydamlık ilkesinin nasıl delindiğini bu vesileyle vurgulamak istedik.

Ağustos ayı sonu itibarıyla da faiz dışı harcamalardaki artış toplam bütçe gelirlerindeki artışın üstünde gerçekleşmiştir.

Özelleştirme gelirleri kamu harcamalarını artırma yönünde kullanılabilir mi?

“Borç verme eksi geri ödeme” kavramı nedir?

B. Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Fazla Performansı

Konsolide Bütçe dengesi 6,76 milyar YTL düzeyinde açık vermiştir.

Açıklanan sonuçlara göre Konsolide Bütçe dengesi ilk sekiz ayın sonunda, bir önceki yılın aynı dönemine göre vergi gelirlerinin yüzde 21 oranında artması ve faiz giderlerinin % 20,2 oranında azalması nedeniyle 6,76 milyar YTL düzeyinde açık vermiştir. Bu açık düzeyi, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 62,5 oranında bir iyileşmeye karşılık gelmektedir.

Vergi gelirlerindeki artışta özellikle dönemsel olma özelliği taşıyan ve tahsilat dönemine denk gelen Geçici Kurumlar vergisinden kaynaklanan artışlar bütçe performansının önceki aylara göre daha olumlu çıkmasında en önemli faktör olarak göze çarpmaktadır.

Tablo 1. Ağustos 2005 Konsolide Bütçe Gerçekleşmeleri

(milyon YTL)	Ocak-Ağustos Bütçe Gerçekleşmeleri				Bütçeye Göre Gerçekleşme Oranları	
	Ocak-Ağustos 2004	Ocak-Ağustos 2005	2005 Bütçesi	Artış Oranı (%)	Ocak-Ağustos 2004	Ocak-Ağustos 2005
Bütçe Harcamaları	88.871	92.008	155.628	3,5	59,3	59,1
1. Faiz Dışı Harcamalar	48.301	59.648	99.188	23,5	57,6	60,1
Personel Giderleri	19.327	21.325	31.904	10,3	67,7	66,8
Sosyal Gv.Kur. Devlet Primi	2.484	2.838	4.333	14,2	68,5	65,5
Mal ve Hizmet Alımları	4.448	6.213	14.438	39,7	36,9	43,0
Cari Transferler	18.240	23.057	32.499	26,4	66,4	70,9
Sermaye Giderleri	2.599	4.272	10.071	64,4	40,5	42,4
Sermaye Transferleri	147	904	1.088	515,1	36,4	83,1
Borç Verme	1.019	1.040	2.805	2,0	30,6	37,1
Yedek Ödenekler	37		2050		1,8	
2. Faiz Giderleri	40.569	32.361	56.440	-20,2	61,4	57,3
Bütçe Gelirleri	70.871	85.253	126.490	20,3	68,1	67,4
1. Genel Bütçe Gelirleri	69.715	83.811	124.330	20,2	67,5	67,4
Vergi Gelirleri	57.164	69.167	106.617	21,0	64,3	64,9
Vergi Dışı Gelirler	11.876	13.612	17.238	14,6	85,4	79,0
Sermaye Gelirleri	98	150	343	53,9	19,4	43,8
Alınan Bağış ve Yardımlar	577	882	132	52,9		
2. Katma Bütçe Öz Geliri	1.156	1.442	2.160	24,8	144,5	66,8
Bütçe Dengesi	-18.000	-6.755	-29.137	-62,5	39,3	23,2
Faiz Dışı Denge	22.569	25.605	27.303	13,5	111,7	93,8
IMF Tanımlı Faiz Dışı Denge	19.621	19.879	24.048	1,3	93,5	82,7

Kaynak: Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı

Not: Alınan bağış ve yardımlarla ilgili rasyolar başlangıç bütçesine göre çok yüksek oranda değişim gösterdiği için tabloya bu oranlar yansıtılmamıştır.

Faiz dışı fazla performansının izlenmesi amacıyla program tanımlı gelir ve harcamaların geçen yılın aynı dönemine göre değişimine baktığımızda Ağustos sonu itibarıyla kümülatif olarak harcamalardaki artış oranının gelirlerdeki artış oranının üstünde olduğu daha net bir şekilde görülmektedir.²

² Program tanımlı gelir ve harcamalar konusunda ayrıntılı değerlendirmeler ve açıklamalar 2005 Haziran Mali İzleme Raporu'nda yer almaktadır. (<http://www.tepav.org.tr/index.php?cid=58>)

Tablo 2. Ağustos 2004-2005 Konsolide Bütçe Program Tanımlı Harcama ve Gelir Gerçekleşmeleri

<i>(milyon YTL)</i>	2004	2005	Artış Oranı (%)
Program Tanımlı Harcama	47.945	59.557	24,2
Program Tanımlı Gelir	67.566	79.436	17,6
Program Tanımlı Denge	19.621	19.879	1,3

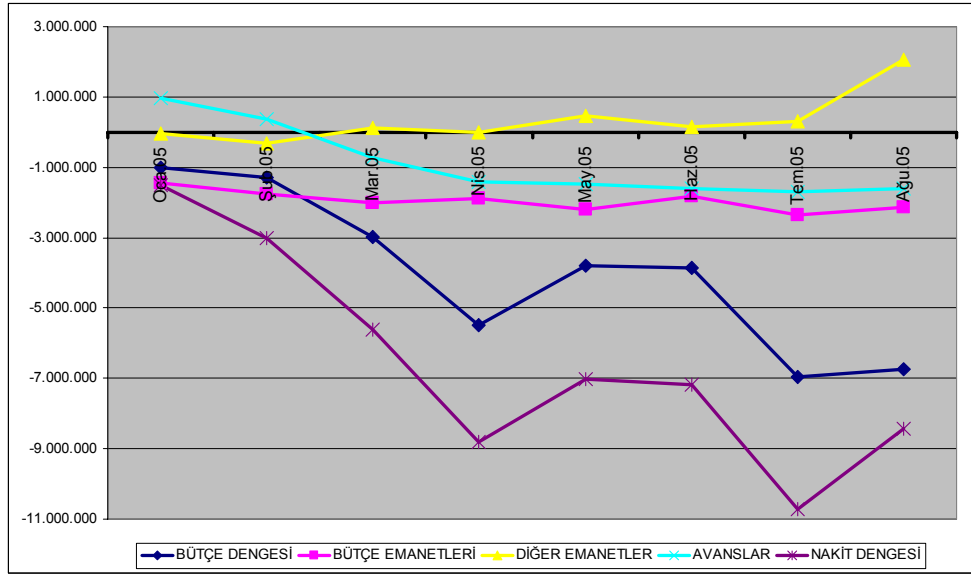
2005 yılında program tanımlı harcamalar 2004 yılının aynı dönemine göre yüzde 24,2 oranında artarken gelirlerdeki artış oranı ise yüzde 17,6 oranında gerçekleşmiştir. Gelecek aylarda harcama ve gelirlerdeki artış oranları arasındaki farkın, mevsimsel olarak harcamaların gelirlere oranla daha hızlı artması nedeniyle açılma riski bulunmaktadır. Harcamalardaki artış büyük ölçüde esnekliği olmayan zorunlu harcamalardan kaynaklanmaktadır.(Bkz. Tablo 3)

Nakit dengesindeki gelişmelere bakıldığında, Ağustos sonu itibarıyla bütçe dengesi ile nakit dengesi arasındaki farkın bir ölçüde kapandığı görülmektedir. Bu gelişmede, en dikkati çeken kalemin diğer emanetler başlığı altındaki kalem olduğu görülmektedir. Emanetler, bütçe gideri olarak muhasebeleştirilmekle beraber çeşitli nedenlerle nakden ödenmeyen miktarları göstermektedir Bu kalem sene başından bu yana ilk kez Ağustos ayı içinde ciddi bir sıçramayla nakit açığını aşağı çekecek yönde hareket etmiştir. Diğer emanetler kaleminde hangi harcamaların yer aldığı muhasebat bültenlerinden açıkça takip edilememektedir.

Gelecek aylarda harcama ve gelirlerdeki artış farkının, mevsimsel olarak harcamaların daha hızlı artması nedeniyle açılma riski bulunmaktadır.

Ağustos sonu itibarıyla bütçe dengesi ile nakit dengesi arasındaki farkın bir ölçüde kapandığı görülmektedir.

Grafik 1. Bütçe Dengesi ve Nakit Açığı (bin YTL)

*Toprak Mahsulleri
Ofisine destekleme
alımları için
Hazinece açılan
kredilerin yaklaşık
549 milyon YTL'ye
ulaştığı
görülmektedir.*

Hazine nakit dengesinin Temmuz ve Ağustos verilerini bir arada incelediğimizde, son günlerde basında da tartışılan Toprak Mahsulleri Ofisine destekleme alımları için Hazinece açılan kredilerin yaklaşık 549 milyon YTL'ye ulaştığı ve bunun finansman kalemleri içinde yer aldığı görülmektedir. Bu uygulamanın teknik açıdan ve özellikle mali saydamlık yönünden ne anlama geldiği konusu kutu 1'de ele almaktadır.

.: Kutu 1 :.

**Borç Verme - Geri Ödeme : TMO'ya açılan Hazine Kredileri- Torba
Yasa mali saydamlığı nasıl bozuyor ?***

Yakınlarda basına da yansıdığı gibi Hazine TMO'nun ürün alımlarında kullanmak üzere 550 Milyon YTL krediyi “ikrazen” (borç olarak) bu kuruluşa kullandırmıştır. Bu işlem 4749 sayılı yasanın verdiği yetkiye dayanmakta olup bir borç işlemi olarak muhasebeleştirilmiştir. TMO bu kaynağı ürün destekleme alımlarında kullanacaktır. Niteliği itibariyle bir transfer harcaması olan bu işlem bütçe gideri olarak muhasebeleştirilmelidir.

Mali Saydamlığı zedeleyen uygulamaların başında kamu harcamalarının sınıflandırılmasında ve muhasebesinde keyfi davranışlar gelmektedir. En yaygın sakıncalı uygulamalardan birisi normal olarak “bütçe gideri” olarak muhasebeleştirilmesi gereken bir harcamanın “borç işlemi” olarak muhasebeleştirilmesi suretiyle bütçe giderlerinin, dolayısıyla bütçe açığının gerçekte olduğundan düşük gösterilmesidir.

Ülkemizde de bu yönde uygulamalar geçmişte oldukça sık yapılmıştır. Bu kapsamda en yaygın kullanılan yöntem “bütçe dışı ikraz” adı verilen tahvil ihracı suretiyle kamu harcamasının bütçe gideri yerine borç işlemi olarak gizlenmesidir. Bu yöntem bütün sakıncalarına ve 2000/2001 krizinin acı deneyimine rağmen hala sürdürülmektedir.

İkinci en yaygın yöntem ise dış kredilerin normal kamu harcamasının finansmanı amacıyla “ikraz” etmek (borç vermek) suretiyle kamu kuruluşlarına kullandırılmasıdır. Bu yöntemde Hazine kendisi borçlanarak yurt dışından elde ettiği bir kaynağı ya aynı koşullarda ya da koşullarını değiştirerek bir kamu kuruluşuna kullandırır. Kağıt üzerinde borç ilişkisi gibi gözükmeyle beraber ikraz yapılan kuruluşun sözkonusu kaynağı cari harcamasında veya transfer niteliğinde bir harcamada kullanması ve borcu Hazineye hiçbir zaman geri ödememesi durumunda bu borç ilişkisi bir bütçe transferi niteliğini alır.

Sözkonusu işlem sonucunda TMO dünya fiyatının çok üzerinde bir fiyatla aldığı tahıldan zarar edecek ve sonuç itibariyle bu borcu hiçbir zaman geri ödemeyecektir. Nitekim “torba yasa” tabir edilen 5333 sayılı yasanın geçici 1.nci maddesi 1999 ve 2000 yıllarında benzeri şekilde Hazinece TMO ya borç olarak kullandırılan ve geri ödenme imkanı bulunmayan kredi alacaklarını TMO'nun sermayesine mahsup ederek ödenmiş sayılmasını öngörmektedir. Bu ise net olarak görev zararı-bütçe transferi ilişkisinin bir borç operasyonu olarak muhasebeleştirilip bütçe giderlerinin olduğundan az görünmesini sağlamaktadır.

* Konunun tüm ayrıntılı ile değerlendirildiği politika notu için
<http://www.tepav.org.tr/index.php?cid=58> adresindeki Tepav|Epri Mali İzleme Sayfasına bakınız

C. Bütçe Giderleri

Konsolide bütçe toplam giderleri bir önceki yılın aynı dönemine göre % 3,5 oranında bir artış gösterirken, faiz dışı harcamaların oranı ise yüzde % 23,5 oranında gerçekleşmiştir. Faiz dışı harcamalardaki artışın yüksekliği bu dönemde ortalama enflasyonun yüzde 8 düzeyinde olduğu dikkate alındığında daha iyi anlaşılabacaktır.

Konsolide bütçe faiz dışı harcamalarındaki artışa katkı açısından bakıldığında, en büyük payın personel harcamaları ile sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transfer harcamalarına ait olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Konsolide Bütçe Faiz Dışı Harcamaların Yüzde Dağılımı ve Faiz Dışı Harcamalardaki Artışa Katkı

	FDH'in Yüzde Dağılımı	Artış Oranına Katkı
Faiz Dışı Harcamalar (FDH)	100,0	23,5
Personel	40,5	9,5
Mal ve Hizmet Alımları	10,4	2,4
Sağlık	3,8	0,9
Cari Transferler	38,7	9,1
Sosyal Güvenlik Kurumları	25,7	6,0
Tarımsal Destekleme	4,7	1,1
Sermaye Giderleri	7,2	1,7
Diğer	3,3	0,8

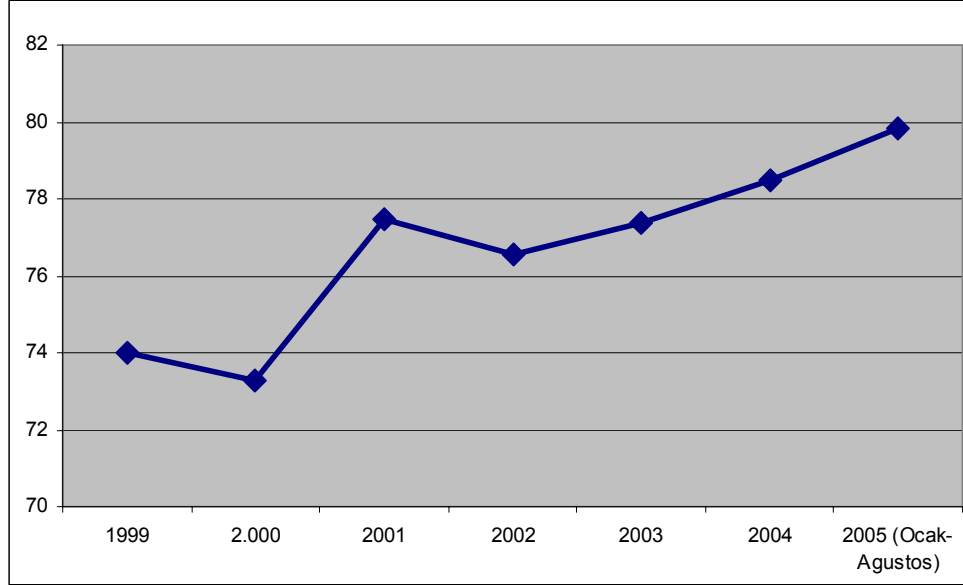
Faiz dışı harcamalarda yaşanan yüzde 23,5 oranındaki artışın yüzde 66,2'si bu iki kalemden yaşanan artıştan kaynaklanmıştır. Cari transferler toplamı ile personel toplamı açısından bakıldığında bu oran yüzde 80'e çıkmaktadır. Bu ise ilk sekiz ay sonunda konsolide bütçe harcamalarında ağırlığın personel harcamaları ile bütçenin ürettiği kamu hizmetleri dışındaki alanlara yönelik harcamalar üzerinde olduğu anlamına gelmektedir.

Ağustos sonu itibarıyla bütçe giderleri içinde esnekliğin olmadığı harcamaların payı % 79,8, esnekliğin olduğu harcamaların payı ise % 20,2 oranında gerçekleşmiştir. Esnekliği olan harcamaların veya bir diğer

Faiz dışı harcamalardaki en büyük payın personel harcamaları ile sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transferler ait görülmektedir.

ifadeyle kontrol edilebilir harcamaların oransal düşüklüğü böylece eğilimini bu dönemde de sürdürmüştür. Sıkça yinelediğimiz gibi bu durum bütçenin bir maliye politikası aracı olarak etkinliğini azaltmaktadır.

Grafik 2. Bütçe İçinde Esnekliği Olmayan Harcamaların Payı (%)

Konsolide bütçe Ağustos ayı harcamalarına 2004 yıl sonu gerçekleştirmeleri ve program hedefleri çerçevesinde bakıldığında, program hedeflerinin üstünde bir harcama genişlemesi olduğu görülmektedir. Ek tablo 2’den görülebileceği gibi “mal ve hizmet alımları” kaleminde, özellikle sağlık harcamaları kaynaklı bir artış göze çarpmaktadır. Bütçe programında mal ve hizmet alımları toplamında geçen yıla oranla % 15 civarında bir artış öngörülmüş olmasına rağmen 2004 Ağustos’una oranla yıllık artış % 40 seviyesini aşmıştır. Geçen yıl 8 aylık dönemde bu ödeneğin % 35’i harcanmış iken bu yıl 8 aylık dönemde programlanan ödeneğin % 43’ü harcanmıştır.

Sosyal güvenlik kurumlarına transferlerde ise bütçe programı geçen yıla oranla % 14 civarında bir yıllık artış öngörmesine rağmen 2004 Ağustos-2005 Ağustos fiili yıllık artış % 23 civarında gerçekleşmiştir. Tarımsal destekleme ödemelerinde de benzer bir trend göze çarpmaktadır.

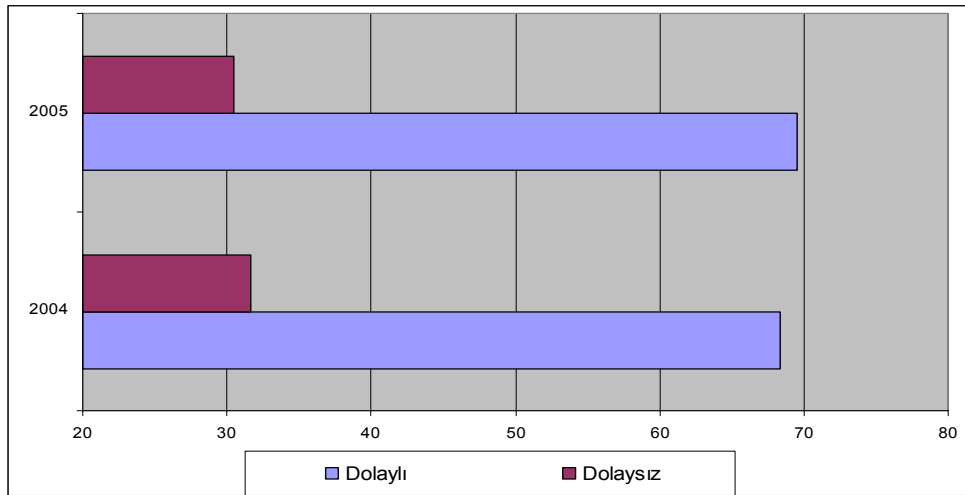
“Mal ve hizmet alımları” kaleminde özellikle sağlık harcamaları kaynaklı bir artış göze çarpmaktadır.

D. Bütçe Gelirleri

Ağustos sonu itibarıyla konsolide bütçe gelirleri önceki yılın aynı dönemine göre %21 oranında artış göstermiştir. Bunda en büyük pay Ağustos ayında geçici kurumlar vergisi tahsilatındaki yüzde 28,8 oranındaki artış olmuştur. Ağustos ayı içinde dolaylı vergilerin toplam vergiler içindeki payındaki göreceli düşüşün nedeni de budur.

Dolaylı vergilerdeki artış oranı Ağustos ayında da devam etmiştir. Ağustos sonu itibarıyla toplam vergi gelirleri içinde dolaylı vergilerin payı yüzde 69,5 oranında çıkmıştır. Geçen yılın aynı dönemine göre dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı 1,16 puan daha artmıştır.

Grafik 3. Konsolide Bütçe Vergi Gelirlerinin Dolaylı Dolaysız Gelişimi (Ocak-Ağustos)

İlk sekiz ay sonunda gelir tarafında yaşanan gelişmeler, gelecek aylarda faiz dışı harcamalarda görülecek olası artışın, finanse edilebilmesi için dolaylı vergilere ağırlık veren vergi politikası tercihinin devam edeceğini göstermektedir. Özellikle IMF ile sürdürülen 20 inci stand by gözden geçirme görüşmeleri çerçevesinde ilave tedbirlerin gündeme gelmesi dolaylı vergiler üzerindeki mali baskıyı artırıcı sonuçlar ortaya koyabilir.

Bütçe gelirleriyle ilgili olarak son günlerde büyük boyutlu özelleştirme gelirlerinin ne şekilde kullanılacağı konusunda tartışmalar yaşanmaktadır. Bu konudaki hukuki durum ve özelleştirme gelirlerinin muhasebeleştirme ve kullanım biçimine ilişkin olarak bu bültenimizde ayrıntılı bir inceleme yapmayı gerekli gördük.

Bütçe gelirlerindeki en büyük artış geçici kurumlar vergisi tahsilatında olmuştur.

Gelecek aylarda dolaylı vergilere ağırlık veren vergi politikası tercihinin devam edeceğini görülmektedir .

.:Kutu 2:.

Özelleştirme uygulamaları*

Ülkemizde farklı yasalara dayanılarak yapılan özelleştirmelerden elde edilen gelirler farklı uygulamalara tabidir. Özelleştirme İdaresince özelleştirme kanunu (4046 sayılı kanun) kapsamında yapılan özelleştirmelerden elde edilen gelirler, aynı kanun 10ncu maddesine göre öncelikle Özelleştirme İdaresinin genel yönetim giderleri ile özelleştirme kapsamındaki şirketlerin mali yapılarının iyileştirilmesinde kullanıldıktan sonra varsa arta kalanı Hazine'ye devredilebilir ve borç ödemelerinde kullanılabilir niteliktedir.

Özel kanunlara göre yapılan özelleştirmeler ise farklı hükümlere tabidir. Bunlardan her bakımdan en sakıncalı Haziran 2005 tarihinde yasalaşan 5369 sayılı yasa ile getirilen TELEKOM gelirlerinin* “bütçe geliri” yazılmasını öngören ve kısmen bu gelirleri TCDD'ye ve “köy içme suyu ve yolları”nın yapımına tahsis eden hükümdür. Öte yandan enerji santrallerinin özelleştirilmesi ve devrinden elde edilecek kaynakların kullanımı da farklı bir mevzuatla farklı bir uygulamaya tabidir.

Aslında özelleştirme gelirlerinin, uygulanan programın ruhuna uygun olarak öncelikle borç ödemelerinde kullanılmasını sağlayacak bir yasal zemine acilen gerek vardır.

Özeleştirme uygulamaları en iyi basit muhasebe kavramları ile anlaşılabilir. Bir an için Devletin bir bilançosunun olduğunu düşünelim. Bunun aktifinde varlıklar, pasifinde ise yükümlülükler ve öz sermaye yer alır:

Devletin Bilançosu (1inci durum)

Varlıklar	100	Yükümlülükler	70
		Özsermaye	30
Aktif Top.	100	Pasif Top.	100

* Özelleştirme gelirlerinin kullanımına ilişkin yasal çerçevenin ayrıntısıyla incelendiği “özelleştirme gelirleri politika notu” için Bkz. <http://www.tepav.org.tr/index.php?cid=58>

* Burada bahsedilen TELEKOM gelirleri özelleştirme geliri olmayıp özelleştirme öncesi TELOKOM'un nakit varlıklarının Hazine'ye aktarılması sözkonusudur. Ancak niteliği ve zamanlaması itibariyle aynı özelleştirme geliri gibi değerlendirilebilir.

Eğer özelleştirme yoluyla bir varlık satışı gerçekleştirilirse 3 ihtimal söz konusu olacaktır. Ya özelleştirme suretiyle elde edilen gelir: 1- Bir başka varlık edinilmesinde kullanılacaktır (örneğin bu gelirle yapılacak bir sabit sermaye yatırımı bu nitelikte değerlendirilebilir.

Ancak bu yatırımın varlık olarak nitelenebilmesi zaman alacaktır.) 2- Yükümlülüklerin azaltılmasında kullanılacaktır. (Örneğin elde edilen gelir borç ödemesinde kullanılabilir.) 3-Harcamaların finansmanında kullanılacaktır.(Örneğin özelleştirme geliri ilave cari bütçe harcamalarının finansmanında kullanılabilir.)

Her durumda Devletin Bilançosu farklı bir görünüm alacaktır. Birinci durumda varlıklar yer değiştireceğinden bilanço büyüklüğü ve yapısı aynı kalacaktır. İkinci durumda varlıklar azalacak ama aynı oranda yükümlülükler de azalacak, özsermaye aynı kalacaktır. Diyelim ki 20 birimlik bir özelleştirme yapılsın ve borç ödemesinde kullanılsın. İkinci durumda bilanço şu hali alacaktır..

Devletin Bilançosu (2nci durum)

Varlıklar	80	Yükümlülükler	50
		Özsermaye	30
Aktif Top.	80	Pasif Top.	80

Görüldüğü gibi bu durumda özsermayenin yükümlülüklerle oranı artmaktadır

Üçüncü durumda (özelleştirme gelirlerinin ilave harcamaların finansmanında kullanılması durumunda) varlıklar azalacak karşılığında da pasifte öz sermaye eşit miktarda azalacaktır. Bu durumda özsermayenin yükümlülüklerle oranı da azalacağından devletin borç ödeme kapasitesi düşmüş olacaktır.

Devletin Bilançosu (3üncü durum)

Varlıklar	80	Yükümlülükler	80
		Özsermaye	10
Aktif Top.	80	Pasif Top.	80

Bu seçeneklerin duruma göre hepsi de uygulama alanı bulabilir. Ancak bir süre önce kamu maliyesinden kaynaklanan ağır bir kriz yaşamış ve halen de mali disipline ve borç yükünün azaltılmasına dayanan istikrar programı uygulayan bir ülkede özelleştirme gelirlerinin yükümlülüklerin azaltılmasında kullanması en akılcı seçenektir.

II. Bütçe Finansmanı ve Borç Stokundaki Gelişmeler

Ağustos sonunda oluşan 8,4 milyar YTL’lik konsolide bütçe nakit açığının finansmanında en dikkati çeken nokta iç ve dış net borçlanmadan sağlanan kaynağın nakit açığının oldukça üstünde olmasıdır. Fazla kısmın hazinenin geçen ay sonu itibariyle azalan nakit rezervlerini güçlendirmeye gitmiş olduğu anlaşılmaktadır.

İç Borçlanmada yıl başından bu yana tahvil ihraçlarının payı ağırlığını Ağustos sonu itibariyle de korumuş buna karşılık, dış borçlanmada yeni bir gelişme olmaması, sağlanan dış kaynakların TMO’ya ikrazen kullanılması nedeni bütçe finansmanı içinde yer almaması gibi nedenlerle dış borçlanmada uzunca bir aradan sonra net geri ödeycilik konumuna geçilmiştir.

İç borç stokunun ortalama vadesi ile iç borçlanmanın ortalama vadesinde bir önceki ay sonuna göre çok ciddi değişiklikler gözlemlenmemektedir. İç borç stokunun ortalama vadesi bir önceki aya göre çok az bir artışla 21,6 aya çıkarken ağustos ayı tahvil ihraçlarının da etkisi ile iç borçlanmanın ortalama vadesi 1 ay kadar daha artışla 25,5 aya çıkmıştır. İskontolu iç borçlanma ihalelerinde ağırlıklı ortalama faiz ise 16 puanın biraz üzerinde sabitlenmiş gibi gözükmemektedir. Enflasyonun % 8 civarına düşüş beklentisi altında yatırımcıların reel faiz beklentilerinin faiz oranlarını bu düzeyde bir müddet daha tutacağı anlaşılmaktadır. Bu arada iç borç stokunun faiz kompozisyonunda değişken faizli kağıtların son aylardaki ağırlığının artmaya başladığı görülmektedir.

*Dış borçlanmada
uzunca bir aradan
sonra net geri
ödeycilik konumuna
geçilmiştir.*

*Enflasyonun % 8
civarına düşüş
beklentisi altında
yatırımcıların reel
faiz beklentilerinin
faiz oranlarını bu
düzeyde bir müddet
daha tutacağı
anlaşılmaktadır.*

Tablo 1. 2005-2004 Konsolide Bütçe Harcamaları (Ocak-Ağustos)

	Ocak-Ağustos		Artış	Bütçeye Göre
	2005	2004	Oranı (%)	Gerç. (%)
Harcamalar	92.008.464	88.870.606	3,5	59,1
Faiz Hariç Harcamalar	59.647.765	48.301.275	23,5	60,1
I. Personel	21.324.667	19.327.225	10,3	66,8
Memur	18.209.903	16.219.273	12,3	69,2
İşçi	1.930.807	2.172.515	-11,1	50,3
Diğer	1.183.957	935.437	26,6	67,1
II. Sosyal Güvenlik Kurum. Devlet Primi	2.837.719	2.483.789	14,2	65,5
Memur	2.389.652	2.012.893	18,7	68,1
İşçi	332.261	391.483	-15,1	50,0
Diğer	115.806	79.413	45,8	72,9
III. Mal ve Hizmet Alımları	6.212.971	4.448.044	39,7	43,0
Sağlık Harcamaları	2.245.484	1.194.997	87,9	64,7
Yeşil Kart	1.059.539	259.927	307,6	92,1
İlaç	536.844	542.693	-1,1	47,7
MSB (Sağlık Hariç)	1.573.961	1.327.695	18,5	26,5
Jandarma (Sağlık Hariç)	330.280	313.419	5,4	35,7
Emniyet (Sağlık Hariç)	209.923	158.193	32,7	43,0
Diğer Kuruluşlar	1.853.323	1.453.740	27,5	51,4
IV. Faiz Harcamaları	32.360.699	40.569.331	-20,2	57,3
İç Borç Faizi	27.780.206	36.109.218	-23,1	57,6
Kamu Kurumlarına Ödenen İç Borç Faizi	6.482.880	8.353.135	-22,4	64,4
Diğer İç Borç Faizi	21.297.326	27.756.083	-23,3	55,8
Dış Borç Faizi	4.418.852	4.249.097	4,0	59,7
İskonto ve Kısa Vadeli İşlemlere Ait Faiz	161.641	211.016	-23,4	19,7
V. Cari Transferler	23.056.553	18.240.018	26,4	70,9
KİT Görev Zararları	206.984	290.343	-28,7	44,5
Emekli Sandığı'na Transfer	5.965.000	5.497.001	8,5	67,1
BAĞ-KUR'a Transfer	4.335.000	3.530.000	22,8	72,3
SSK'ya Transfer	5.054.000	3.475.003	45,4	76,7
İşsizlik Sigortası Fonu'na Transfer	311.339	280.551	11,0	59,4
SYDTF'na Transfer	0	107.693	-100,0	0,0
Özerk Kurumlara Transferler	739.489	791.307	-6,5	46,9
Kredi ve Yurtlar Kurumuna Transfer	681.000	599.991	13,5	58,0
Tarımsal Destekleme Ödemeleri	2.789.680	2.242.203	24,4	80,7
Emeklilere Vergi İadeleri	1.256.714	530.984	136,7	97,2
Yurtdışına Yapılan Transferler	227.791	179.990	26,6	45,0
Diğer Cari Transferler	1.489.556	714.952	108,3	73,5
VI. Sermaye Giderleri	4.271.536	2.598.695	64,4	42,4
VII. Sermaye Transferleri	904.218	146.993	515,1	83,1
VIII. Borç Verme	1.040.101	1.019.257	2,0	37,1
Yurtiçi Borç Verme	1.040.101	951.457	9,3	42,0
KİT	707.923	555.036	27,5	79,4
Risk Hesabı	160.336	305.760	-47,6	14,6
Yurtdışı Borç Verme	0	67.800	-100,0	0,0
Kıbrıs	0	67.800	-100,0	0,0
Diğer	0	0		
IX. Yedek Ödenekler	0	37.254	-100	0

Tablo 2. Konsolide Bütçe Harcamaları Karşılaştırmaları

		(bin YTL.)			Artış	Öngör. Artış	2004	2005
	2004Ağs	2004 Grç.	2005Ağs	2005 Pr.	Ağs-Ağs	Grç-Pr	Ağs/Grç	Ağs/Pr
Harcamalar	88,870,606	140,200,045	92,008,464	155,627,544	3.53%	11.00%	63.39%	59.12%
Faiz Hariç Harcamalar	48,301,275	83,711,555	59,647,765	99,187,544	23.49%	18.49%	57.70%	60.14%
I. Personel	19,327,225	28,947,667	21,324,667	31,904,064	10.33%	10.21%	66.77%	66.84%
II. Sosyal Güvenlik Kurum. Devlet Primi	2,483,789	4,022,904	2,837,719	4,332,912	14.25%	7.71%	61.74%	65.49%
III. Mal ve Hizmet Alımları	4,448,044	12,560,079	6,212,971	14,437,809	39.68%	14.95%	35.41%	43.03%
IV. Faiz Harcamaları	40,569,331	56,488,490	32,360,699	56,440,000	-20.23%	-0.09%	71.82%	57.34%
İç Borç Faizi	36,109,218	50,052,872	27,780,206	48,220,000	-23.07%	-3.66%	72.14%	57.61%
Dış Borç Faizi	4,249,097	6,056,689	4,418,852	7,400,000	4.00%	22.18%	70.16%	59.71%
İskonto ve Kısa Vadeli İşlemlere Ait Faiz	211,016	378,929	161,641	820,000	-23.40%	116.40%	55.69%	19.71%
V. Cari Transferler	18,240,018	27,658,748	23,056,553	32,498,878	26.41%	17.50%	65.95%	70.95%
KİT Görev Zararları	290,343	380,629	206,984	465,191	-28.71%	22.22%	76.28%	44.49%
Sosyal Güvenlik Kurumlarına	12,782,555	19,333,237	15,665,339	21,998,570	22.55%	13.79%	66.12%	71.21%
Emekli Sandığı'na Transfer	5,497,001	7,800,001	5,965,000	8,889,320	8.51%	13.97%	70.47%	67.10%
BAG-KUR'a Transfer	3,530,000	5,336,000	4,335,000	5,992,800	22.80%	12.31%	66.15%	72.34%
SSK'ya Transfer	3,475,003	5,757,000	5,054,000	6,592,080	45.44%	14.51%	60.36%	76.67%
İşsizlik Sigortası Fonu'na Transfer	280,551	440,236	311,339	524,370	10.97%	19.11%	63.73%	59.37%
SYDTF'na Transfer	107,693	332,213	0				32.42%	
Özerk Kurumlara Transferler	791,307	1,307,991	739,489	1,576,103	-6.55%	20.50%	60.50%	46.92%
Kredi ve Yurtlar Kurumuna Transfer	599,991	833,790	681,000	1,174,589	13.50%	40.87%	71.96%	57.98%
Tarımsal Destekleme Ödemeleri	2,242,203	3,078,806	2,789,680	3,456,846	24.42%	12.28%	72.83%	80.70%
Emeklilere Vergi İadeleri	530,984	1,000,000	1,256,714	1,293,446	136.68%	29.34%	53.10%	97.16%
Yurtdışına Yapılan Transferler	179,990	348,158	227,791	506,428	26.56%	45.46%	51.70%	44.98%
Diğer Cari Transferler	714,952	1,334,414	1,489,556	2,027,705	108.34%	51.95%	53.58%	73.46%
VI. Sermaye Giderleri	2,598,695	7,972,210	4,271,536	10,070,695	64.37%	26.32%	32.60%	42.42%
VII. Sermaye Transferleri	146,993	437,258	904,218	1,087,952	515.14%	148.81%	33.62%	83.11%
VIII. Borç Verme	1,019,257	2,075,465	1,040,101	2,805,234	2.05%	35.16%	49.11%	37.08%
IX. Yedek Ödenekler	37,254	37,224	0	2,050,000				

Not: 2004 yılı konsolide bütçe giderleri yukarıya doğru yaklaşık 800 milyon YTL kesin hesapta revize edilmiştir (bu revizyonun yaklaşık 600 milyon YTL'si borç verme giderlerinden kaynaklanmıştır). Kesin hesap sonuçları Ekim ayının ortasında açıklandığında tabloda yer alan geçici gerçekleşme sonuçları da revize edilecektir.

Tablo 3. 2005-2004 Konsolide Bütçe Gelirleri (Ocak-Ağustos)

	Ocak-Ağustos		Artış	Bütçeye Göre
Bin YTL	2005	2004	Oranı (%)	Gerç.(%)
Gelirler	85.253.148	70.870.513	20,3	67,4
Genel Bütçe Gelirleri	83.811.207	69.714.858	20,2	67,4
Vergi Gelirleri	69.166.969	57.164.117	21,0	64,9
Gelir, Kar ve Sermaye Kazanç. Üz. Al. Ver.	19.886.527	17.140.630	16,0	75,3
Gelir Vergisi	12.925.907	11.379.695	13,6	70,2
Gelir Vergisi Tevkifatı	11.209.752	9.846.492	13,8	
Kurumlar Vergisi	6.960.370	5.762.469	20,8	87,1
Beyana Dayanan Kurumlar Vergisi	214.460	548.774	-60,9	
Kurumlar Geçici Vergisi	6.669.497	5.176.547	28,8	
Gelir,Kar ve Ser. Kaz.Al.Ay.Yapılama.D.V.	250	-1.534	-116,3	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	1.197.653	949.002	26,2	94,6
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	1.154.164	912.617	26,5	97,3
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	32.829.709	26.239.559	25,1	61,3
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	8.006.254	7.553.229	6,0	57,9
Özel Tüketim Vergisi	20.750.503	16.274.942	27,5	60,0
Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin ÖTV	12.809.086	10.043.820	27,5	
Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin ÖTV	2.339.396	1.407.044	66,3	
Kolalı Gazoz Alkollü İç. ve Tüt. Mam. İlişkin ÖTV	5.243.108	4.569.505	14,7	
Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin ÖTV	358.913	254.573	41,0	
Mal Kull.Kull. İz. veya Faal.Bul. İz.A.V.	1.970.197	1.149.994	71,3	93,8
Mal ve Hizmetlerden Alınan Diğer V.	2.102.755	1.261.394	66,7	67,8
Uluslararası Ticaret ve Muame. Al. Ver.	12.066.525	10.578.369	14,1	59,4
İthalat Vergileri	11.160.357	9.784.921	14,1	59,7
Diğer Vergiler	1.363.605	1.004.348	35,8	57,6
Damga Vergisi	1.361.950	1.227.176	11,0	58,4
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer V.	1.655	-222.828	-100,7	4,7
İdari Harçlar ve Üc. Sanayi Dışı Arizi S.	1.822.950	1.252.209	45,6	68,2
Vergi Dışı Gelirler	13.612.254	11.876.315	14,6	79,0
Teşebbüs ve Mülkiyet Geliri	1.036.321	706.363	46,7	80,7
Mali Olmayan Teşekkül ve Kamu Mali Kur. Gel.	2.347.219	3.326.145	-29,4	62,2
Devlet Payları	106.997	98.507	8,6	63,5
Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri	2.139.011	2.353.931	-9,1	62,5
KİT ve İDT'lerden Sağlanan Gelirler	101.211	873.707	-88,4	55,9
Diğer Mülkiyet Gelirleri	4.398.652	2.434.846	80,7	128,8
Gayrimenkul Kiraları	277.796	245.944	13,0	67,2
Faizler, İkras ve Tavizlerden Geri Al.	4.120.852	2.188.832	88,3	137,2
Menkul Kiraları	4	70	-94,3	
Para Cezaları ve Cezalar	1.040.666	1.367.921	-23,9	67,8
Çeşitli Vergi Dışı Gelirler	2.046.605	2.226.879	-8,1	42,7
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	2.374.876	1.509.396	57,3	128,0
Değerli Kağıtların Satışı	367.915	304.765	20,7	47,7
Sermaye Gelirleri	150.275	97.669	53,9	64,0
Sabit Sermaye Varlıklarının Satışı	17.804	20.697	-14,0	43,8
Diğerleri	132.471	76.972	72,1	11,9
Alınan Bağışlar ve Yardımlar	881.709	576.757	52,9	68,4
Katma Bütçe Gelirleri	1.441.941	1.155.655	24,8	66,8
Vergi Gelirleri	31.125	14.022	122,0	60,0
Vergi Dışı Gelirler	670.656	559.540	19,9	66,3
Sermaye Gelirleri	2.193	4.948	-55,7	5,7
Alınan Bağışlar ve Yardımlar	737.967	577.145	27,9	69,8

Tablo 4. 2005 Konsolide Bütçe Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Yüzde Dağılımı (Ocak-Ağustos)

	Personel Gid.	SGK Prim Öd.	Mal ve Hiz. Al.	Faiz Harc.	Cari Trans.	Sermaye Gid.	Sermaye Trans.	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	6,0	0,6	1,7	85,7	4,6	0,5	0,4	0,6	100,0
Savunma Hizmetleri	57,0	7,1	35,9		0,0	0,1			100,0
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	69,7	7,8	17,9		0,5	1,5	2,6		100,0
Ekonomik İşler ve Hizmetler	17,6	2,9	4,1		37,5	27,3	3,4	7,289	100,0
Çevre Koruma Hizmetleri	36,3	5,7	5,8		10,7	1,4	40,0		100,0
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	2,2	0,3	0,2		17,5	26,8	52,9		100,0
Sağlık Hizmetleri	57,3	8,3	29,4		0,2	4,8	0,0		100,0
Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri	51,9	8,2	11,7		20,0	6,3	1,9		100,0
Eğitim Hizmetleri	66,8	9,3	8,5		10,0	5,3	0,1		100,0
Sosyal Gv.ve Sosyal Yardımlar	0,5	0,1	0,5		98,5	0,2		0,2	100,0

Tablo 5 . Konsolide Bütçe Finansmanı

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos
FAİZ DIŞI DENGİ	4.203.523	6.774.775	8.946.875	10.708.712	16.615.428	19.535.453	20.322.336	25.605.383
BÜTÇE DENGESİ	-1.006.089	-1.296.320	-2.996.234	-5.472.255	-3.790.928	-3.868.418	-6.950.540	-6.755.316
BÜTÇE EMANETLERİ	-1.440.286	-1.768.782	-2.005.170	-1.888.393	-2.203.801	-1.829.451	-2.361.746	-2.146.675
DİĞER EMANETLER	-34.456	-325.412	107.529	-14.089	449.784	134.283	301.484	2.052.100
AVANSLAR	965.647	382.597	-716.752	-1.426.709	-1.484.625	-1.612.008	-1.693.137	-1.590.042
Nakit Dengesi	-1.515.184	-3.007.917	-5.610.627	-8.801.446	-7.029.570	-7.175.594	-10.703.939	-8.439.933
Hazine Finansmanı	1.515.184	3.007.917	5.610.627	8.801.446	7.029.570	7.175.594	10.703.939	8.439.933
Toplam Net Borçlanma (Borçlanma eksi geri ödeme)	7.355.579	10.236.041	9.193.723	10.928.274	9.588.942	11.561.605	13.409.974	14.318.505
Yapılan Borçlanmaların toplamı	17.640.826	34.024.380	41.133.251	55.413.362	67.637.553	80.599.746	95.546.895	109.045.573
İç Borçlanma	15.013.276	29.732.560	36.646.408	50.883.774	61.860.352	73.052.889	86.590.712	100.035.934
Tahvil	9.516.077	20.523.361	25.431.970	33.209.160	41.410.781	49.764.150	57.508.095	68.837.318
Bono	5.497.200	9.209.200	11.214.438	17.674.615	20.449.570	23.288.739	29.082.617	31.198.617
Diş Borçlanma	2.627.549	4.291.819	4.486.843	4.529.588	5.777.201	7.546.857	8.956.183	9.009.638
Anapara Geri Ödemeleri Toplamı	-10.285.246	-23.788.339	-31.939.529	-44.485.088	-58.048.611	-69.038.141	-82.136.921	-94.727.068
İç Borçlanma	-10.056.493	-21.283.330	-29.003.328	-39.910.718	-50.990.807	-61.651.661	-74.326.863	-84.289.300
Tahvil	-8.080.493	-10.756.086	-17.109.083	-24.252.355	-31.526.598	-38.202.242	-41.368.846	-46.858.032
Bono	-1.976.000	-10.527.244	-11.894.244	-15.658.364	-19.464.209	-23.449.419	-32.958.017	-37.431.267
Diş Borçlanma	-228.754	-2.505.009	-2.936.201	-4.574.370	-7.057.803	-7.386.480	-7.810.058	-10.437.768
Borçlanma Dışı Diğer Finansman	28.827	43.078	762.735	1.266.343	1.959.899	2.253.388	2.219.367	2.261.319
Önceden Verilen Borçlardan Yapılan Anapara Tahsilatı	28.827	43.078	127.307	223.995	647.671	941.160	1.007.145	1.037.314
Özelleştirme Gelirlerinden Hazineye Aktarılan	0	0	635.428	1.042.348	1.312.228	1.312.228	1.312.228	1.772.940
Borç verme (-) Geri ödeme (+)	0	0	0	0	0	0	0	-548.935
Kasa hareketi (- giriş, + çıkış)	-5.869.222	-7.271.202	-4.345.831	-3.393.171	-4.519.271	-6.639.399	-4.925.402	-8.139.891

Tablo:6 Borç Stokunun Kompozisyonu

Ocak - Ağustos 2005 (Kümülatif Toplamlar)	Ocak	%	Şubat	%	Mart	%	Nisan	%	Mayıs	%	Haziran	%	Temmuz	%	Ağustos
İç Borç Stokunun Yapısı	228.792	100,0	231.319	100,0	232.489	100,0	236.185	100,0	235.064	100,0	234.799	100,0	235.173	100	239.517
<i>Kağıdı Elinde Tutanlar Açısından</i>															
Kamuya	83.405	36,5	82.780	35,8	81.977	35,3	81.684	34,6	80.907	34,4	79.018	33,7	79.127	33,6	80.389
Piyasaya	145.387	63,5	148.539	64,2	150.513	64,7	154.501	65,4	154.158	65,6	155.781	66,3	156.047	66,4	159.128
<i>Faiz Yapısı Açısından</i>	228.792	100,0	231.319	100,0	232.489	100,0	236.185	100,0	235.064	100,0	234.799	100,0	235.173	100,0	239.517
Sabit Faizliler	118.290	51,7	117.411	50,8	116.081	49,9	117.204	49,6	118.859	50,6	112.245	47,8	112.913	48,0	109.401
Değişken Faizliler	110.502	48,3	113.908	49,2	116.408	50,1	118.981	50,4	116.205	49,4	122.554	52,2	122.260	52,0	130.117
<i>Döviz Kompozisyonu açısından</i>	228.792	100,0	231.319	100,0	232.489	100,0	236.185	100,0	235.064	100,0	234.799	100,0	235.173	100,0	239.517
Türk Lirası Cinsinden	190.139	83,1	193.803	83,8	193.444	83,2	196.937	83,4	197.096	83,8	196.804	83,8	197.885	84,1	200.861
Döviz Cinsinden	29.546	12,9	29.075	12,6	30.853	13,3	31.166	13,2	30.592	13,0	31.199	13,3	30.686	13,0	32.119
Döviz Endeksli TL	9.108	4,0	8.441	3,6	8.192	3,5	8.083	3,4	7.376	3,1	6.795	2,9	6.602	2,8	6.538
Dış Borç Stokunun Yapısı	90.781	100,0	89.244	100,0	94.029	100,0	93.360	100,0	90.033	100,0	88.805	100,0	88.119	100,0	88.400
<i>Faiz Yapısı açısından</i>	90.781	100,0	89.244	100,0	94.029	100,0	93.360	100,0	90.033	100,0	88.805	100,0	88.119	100,0	88.400
Sabit Faizliler	54.520	60,1	53.945	60,4	56.770	60,4	55.843	59,8	54.239	60,2	54.006	60,8	54.189	61,5	55.031
Değişken Faizliler	36.261	39,9	35.299	39,6	37.259	39,6	37.517	40,2	35.794	39,8	34.800	39,2	33.929	38,5	33.369
Toplam Borç Stokunun Yapısı	319.573	100,0	320.563	100,0	326.518	100,0	329.545	100,0	325.097	100,0	323.604	100,0	323.292	100,0	327.917
<i>Kağıdı Elinde Tutanlar Açısından</i>															
Kamuya	83.405	26,1	82.780	25,82	81.977	25,11	81.684	24,79	80.907	24,89	79.018	24,42	79.127	24,48	80.389
Piyasaya (1)	236.168	73,9	237.783	74,18	244.542	74,89	247.862	75,21	244.190	75,11	244.586	75,58	244.165	75,52	247.529
<i>Faiz Yapısı Açısından</i>	319.573	100,0	320.563	100,0	326.518	100,0	329.545	100,0	325.097	100,0	323.604	100,0	323.292	100,0	327.917
Sabit Faizliler	172.810	54,08	171.356	53,45	172.851	52,94	173.048	52,51	173.098	53,25	166.251	51,37	167.103	51,69	164.432
Değişken Faizliler	146.763	45,92	149.207	46,55	153.668	47,06	156.498	47,49	151.999	46,75	157.353	48,63	156.189	48,31	163.486
<i>Döviz Kompozisyonu açısından</i>	319.573	100	320.563	100	326.518	100	329.545	100	325.097	100	323.604	100	323.292	100	327.917
Türk Lirası Cinsinden	190.139	59,5	193.803	60,46	193.444	59,24	196.937	59,76	197.096	60,63	196.804	60,82	197.885	61,21	200.861
Döviz Cinsinden	120.327	37,7	118.319	36,9	124.882	38,2	124.526	37,8	120.625	37,1	120.004	37,1	118.804	36,7	120.519
Döviz Endeksli TL	9.108	2,8	8.441	2,6	8.192	2,5	8.083	2,5	7.376	2,3	6.795	2,1	6.602	2,0	6.538
<i>İç Borç Stokunun Ortalama Vadesi (Ay)</i>	20,2		21,1		20,9		20,9		20		21,4		21,1		21,6
<i>İç Borçlanmanın Ortalama Vadesi (Ay)</i>	16,0		44,0		32,0		21,9		23,1		32,5		24,3		25,5
<i>İç Borç İhaleleri Ortalama Faiz Oranı % (2)</i>	19,43		17,58		17,01		17,17		17,31		15,61		16,02		16,07
<i>Yurt Dışına Yapılan Tahvil İhraçları</i>	1,5 Milyar Dolar		1 Milyar Euro												
Hazine Nakit Dengesi	-1808		-4557		-5813		-9125		-7437		-8260		-9810		-8876
Faiz Dışı Nakit Dengesi	3406		3505		6117		7045		12876		15029		17285		23315
Toplam Konsolide Borç Stokundaki Değişim (yıl başından itibaren %)			0,31		2,17		3,12		1,73		0,95		-0,99		-0,49
İç Borç Stokundaki % Değişim			1,10		1,62		3,23		2,74		2,63		2,79		4,69
Dış Borç Stokundaki % Değişim			-1,69		3,58		2,84		-0,82		-2,18		-2,93		-2,62
Faiz Dışı Nakit Dengesindeki % Değişim			2,91		79,59		106,84		278,04		341,26		407,49		584,53
Hazine Nakit Dengesindeki Değişim (Yılbaşından itibaren %)			152,05		221,52		404,70		311,34		356,84		442,59		390,93

(1) Dış Borç Stokunun tamamının piyasaya olduğu varsayılmıştır.

(2) İskontolu Satışlar

Kaynak: www.hazine.gov.tr